

Veterinarski nasveti za november 2015

Lidija Matavž*

Ta mesec je obseg zalege v čebeljih družinah še zelo majhen ali pa zalege celo ni več. Vse varoje, ki so še ostale na čebelah, so zdaj ranljive, njihovo število pa je mogoče zmanjšati na minimum. Ker varoje izčrpavajo zimske čebele, moramo ob primernih vremenskih razmerah opraviti še zimsko zatiranje varoj. O načinu zatiranja in vrsti sredstev za zatiranje varoj, če je seveda to potrebno, se najprej posvetujte s pristojnim veterinarjem NVI. Na voljo sta oksalna kislina in perizin, obe sredstvi pa v panj vnesemo tako, da ju pokapamo v ulice.

Obvezna je uporaba **testnega vložka za preverjanje** števila odpadlih varoj, saj bomo šele po preštetju odpadnih zajedalcev dobili realno sliko uspešnosti zatiranja. Če v treh tednih odpade manj kot 100 varoj, bodo čebele v gruči do prihodnje pomladi v dobri kondiciji, zato bo daljša tudi njihova življenjska doba, tako da bodo zgodaj spomladi sposobne oskrbeti mlado zalego. Zdrava in številna zalega sta namreč prvi pogoj za dober prihodnji razvoj čebelje družine. Če v treh tednih odpade več kot 500 varoj, pa se o nadaljnjih ukrepih posvetujte s pristojnim veterinarjem NVI.

Higiensko skladiščenje satja, preventiva pred boleznimi zalege in odraslih čebel

Dobra čebelarška praksa nam nalaga, da mora biti satje čez zimo pravilno uskladiščeno. Za prihodnjo čebelarško sezono hranimo eno oz. največ dve leti staro satje. Zaradi navzočnosti spor, hif ali drugih razvojnih oblik različnih povzročiteljev bolezni v voščinah (nosema, huda gniloba, poapnela zalega, voščena vešča) moramo te pravilno skladiščiti ter satje občasno tudi razkuževati. Največja nadloga pri skladiščenju voščin je seveda **voščena vešča**. Odrasla vešča je lahko tudi prenašalec spor *Paenibacillus larvae* (Jean-Daniel Charriere in sod., 1997). Najboljše razmere za razvoj voščene vešče so **staro satje in temperatura več kot 15 °C**.

Nekaj poglobitvenih pravil za ravnanje s satjem

- Nikoli ne puščajmo satja v nenaseljenih panjih.
- Redno čistimo testni vložek za preverjanje števila varoj, saj se razvojne oblike vešče zadržujejo tudi na njih.
- Redno čistimo podnične vložke, v katerih zbiramo cvetni prah.

Metode za ohranjanje satja čez zimo

Fizikalne metode:

- Mlado oziroma novo satje skladiščimo pri temperaturi manj kot 15 °C. Najprimernejša temperatura je 9 °C ali manj. Satje shranimo v čiste, razkužene, zaprte zaboje, v katerih je dober pretok zraka.
- Satje lahko za tri ure zamrznemo na -12 °C. S tem uničimo vse razvojne oblike voščene vešče.
- Vse razvojne oblike vešče uniči tudi termična obdelava satja. Pri tej metodi satje 40 minut segrevamo pri +49 °C.

Biološke metode so priporočljive za čebelarje z velikim številom satja (spore *Bacillus thuringiensis*).

Metode s kemičnimi sredstvi oziroma z **organskimi kislinami**:

- **Žveplanje** z žveplovim dioksidom (SO₂) – Metodo izvajamo enkrat na mesec (oz. enkrat na štiri tedne). Na 100 litrov prostornine zraka uporabimo en trak. Varnejša je uporaba žveplovega

---

*mag., dr. vet. med., VF NVI, enota Murska Sobota

dioksida v obliki pršila. Na **100 litrov prostornine zraka**(**0,5 m x 0,5 m x 0,4 m**) pršimo 3–4 sekunde.

- **Uporaba 80-odstotne očetne kisline** – Na 100 litrov prostornine zraka uporabimo **200 ml očetne kisline**. Med poletno sezono satje razkužujemo enkrat na dva tedna.
- **Uporaba 85-odstotne mravljične kisline** – Na 100 litrov prostornine zraka uporabimo **80 ml mravljične kisline**. Med poletno sezono satje razkužujemo enkrat na dva tedna (Jean-Daniel Charriere in sod., 1997).

Čisto satje je tudi pogoj za pridelavo kakovostnih čebeljih pridelkov, zato ga je treba redno menjavati, ga pravilno razkuževati in seveda paziti, da ga ne onesnažimo s snovmi, ki so škodljive za zdravje.

Viri: Charriere, J. D., et. al., (1997): **Protection of honey combs from moth damage; Swiss Bee research Centre**, Communication Nr. 24.